

61 Tikkurila**TIKKURILANRANTA / ITÄOSA****Puistosuunnitelmaselostus, 30.9.2020**

KOhteiden nimet:	TIKKURILANRANTA / ITÄOSA	Piirustus nro	58550-1, -2
Selostuksen laati:	Nimi Projektipäällikkö, maisema-arkkitehti Milla Hakari	pvm:	30.9.2020
Selostuksen hyväksyi:	Nimi Puistosuunnittelupäällikkö, maisema-arkkitehti Heidi Burjam	pvm:	30.9.2020
Tiedoksi:	Tekninen lautakunta	pvm	

SUUNNITTELUALUE**SIJAINTI**

Suunnittelualue sijaitsee Vantaalla 61. kaupunginosassa Tikkurilan jokirannassa, junaradan länsipuolella noin 300 metrin päässä asemalta. Suunnittelualue käsittää Tikkurilanrannan puistoalueen itäosan rajautuen pohjoisessa Tikkurilantiehen, idässä junarataan (päärautatie), etelässä Keravanjokeen ja lännessä Tikkurilanrannan Åvikin alueeseen, jonne on äskettäin valmistunut uusi leikki-alue. Puiston läheisyydessä sijaitsevia rakennuksia ovat kulttuuritehdas Vernissa (radan itäpuolella) ja tiedekeskus Heureka (Keravanjoen vastarannalla). Alueen maamerkinä toimiva Heurakan silta sijaitsee osittain suunnittelualueella. Suunnittelualueen pinta-ala on noin 4600 m² / 0,46 ha.

KAARVOITUS JA MAANOMISTUS

Suunnittelualue on yleiskaavassa aluetta VL (lähivirkistysalue), W (vesialue) ja LR (Rautatiealue). Suunnittelualueella on lainvoimaisia asemakaavoja: Länsiosa kuuluu asemakaava-alueeseen 610800 Tikkurilan keskusta A, itäosa asemakaava-alueeseen 001028 Tikkurila/rautatiealuetta ja vesialueet asemakaava-alueisiin 000484 Tikkurila kortteli 61137 ja Tiedepuisto sekä 620800 Jokiniemi 4. Puiston pohjoisreuna ulottuu osittain myös Tikkurilantien kadun asemakaava-alueelle 001334 Tikkurila, Jokiniemi, Kuninkaala, Hakkila.

Suunnittelualue käsittää Tikkurilanrannan puistoalueen (VP) itäosan, osia vesialueesta (W) sekä rautatiealueesta (LR). Suunnittelualueen koillisreunassa on asemakaavamerkintä y (kadun tai liikennealueen ylittävä jalankulkukatu), joka viittaa Tikkurilantien ylittävään kulkusiltaan, jonka eteläinen osa kuuluu suunnittelualueeseen. Maan omistaa Vantaan kaupunki lukuun ottamatta rautatiealuetta, jonka omistaa Suomen valtio.

NYKYTILA

Suunnittelualue on kapea puistokaistale Keravanjoen rantapenkereellä. Alueen länsiosassa kasvaa rehevää rantapuustoa, kun taas itäosa on ilmeeltään rakennettu. Heureka sillan pohjoispäässä sijaitsee aukio tukimuureineen sekä porrasyhteys Tikkurilantien ylittävälle kulkusillalle. Ulkoilureitti yhdistää Ävikin alueen Tikkurilantielle.

Tikkurilantien liikennemelu ja suunnittelualueen itäreunassa sijaitsevan päärautatien rautatiemelua kantautuvat puistoon. Suunnittelukohteessa on nykyisin tiemelua > 55 dBA (päivällä 7–22) ja rautatiemelua > 55 dBA (päivällä 7–22).

Suunnittelualueella tehtiin haitta-ainetutkimuksia syksyllä 2020. Kohteesta löytyi alemman ohjearvon ylittäviä pilaantuneita maita. Pilaantuneita sedimenttejä ei havaittu vesialueella tehdyistä tutkimuksista. Haitta-ainetutkimuksen tulokset on esitetty tarkemmin raportissa ”Ympäristötekniset tutkimukset, Tikkurilanrannan puisto, Vahanen Environment Oy”.

LUONTOARVOT JA MAISEMA

Lehtomainen rantapuusto on maisemallisesti tärkeä muodostaen vehreän vyöhykkeen Tikkurilantien pohjoispuolella sijaitsevien korkeiden rakennusten (mm. Hotelli Vantaa) ja Keravanjoen väliin. Tikkurilankoskessa elää rauhoitettu vuollejokisimpukka, ja ranta-alueilla kasvaa laajoja esiintyminä haitallista vieraslajia isosorsimaa.

MAAPERÄ

Alueen maanpinnan taso vaihtelee noin välillä +10,0...+17,0. Maanpinta laskee melko jyrkkänä luis kana Tikkurilantielta alas kohti Keravanjokea. Nykyisellä maa-alueella ylimpänä maakerroksena on vaihtelevan paksuinen täyttökerros. Täytön alla on paikoin havaittavissa ohut savi- tai silttikerros. Nykyisellä vesialueella täyttökerrosta ei ole, vaan ylimpänä maakerroksena on noin 0,2...1,0 metrin paksuudelta savea. Alimpana maakerroksena ennen kallionpintaa on tiivis moreenikerros.

Kallionpinta on havaittu porakonekairauksin tasoväliltä +0,4...+10,6. Kallionpinta nousee kohti itää siten, että ratasillan rakenteet on perustettu osittain kallion varaan. Ratasillan alapuolella koskialueella maakerrokset ovat ohuita.

HYDROLOGIA

Suunnittelualue muodostuu kokonaisuudessaan Keravanjoesta ja sen rantapenkereestä. Rantapenkeret ovat varsin korkeat ja aivan vesirajaa ja tulvaniittyä lukuun ottamatta varsin voimakkaasti nykyisellään rakennetut.

Keravanjoen vedenkorkeus vaihtelee suunnittelualueella koroissa MQ= +9.64 ja MHQ= +10.82. Pohjaveden taso on vaihdellut suunnittelualueen ympäristöön asennetuissa pohjavedenhavaintoputkissa n. välillä +11,30...+13,70 vuosina 2000–2020. Pohjaveden virtaussuunta on Tikkurilan keskustasta Keravanjoen suuntaan. Pohjaveden ja orsiveden pintaan ja virtauksiin vaikuttaa olennaisesti alueen nykyinen rakentaminen, etenkin Tikkurilantien ja sen rakenteiden kuivatus.

SUUNNITELMAN TAVOITTEET

SUUNNITELMAN PÄÄPERIAATTEET

Suunnitelma perustuu Tikkurilan jokirannan maisema-arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen ”Keidas”, sekä kilpailun jatkotyönä laadittuun Tikkurilan jokirannan yleissuunnitelmaan, joka on hyväksytty teknisessä lautakunnassa syksyllä 2017. Työn tavoitteena on muodostaa jokirannasta viihtyisiä rantapuistoja, ja löytää tasapaino puistoon sijoitettavien uusien toimintojen ja luontoarvojen välille.

Jokirannan suunnittelun keskeisenä tavoitteena on rantojen helppo saavutettavuus ja oleskelupaikkojen tuominen veden ääreen. Rannat kytketään saumattomasti laajempaan puistokokonaisuuteen siten, että rantareittien verkosto kulkee molempia rantoja pitkin. Suunnittelualueella tämä edellyttää puistoalueen laajentamista vesialuetta täyttämällä (n. 550 m²). Rakentaminen tehdään niin, että vesialueeseen kohdistuu mahdollisimman vähän haittavaikutuksia. Vuollejokisimpukat siirretään pois täytettävältä alueelta.

Rannan uudet oleskelualueet rakennetaan vesirajaan porrastaen ja maastoa luiskaten. Nykyistä rantapuustoa säilytetään alueen länsiosassa mahdollisimman paljon. Uusi rantaviivaa seuraileva kulkuyhteys toteutetaan Heurekansillan ja ratasillan alitse teräsrakenteisena kulkutasona, joka yhdistää alueen edelleen Vernissan pihaan ja Tikkurilankosken rantoihin.

Yhteys asemalta Heurekalle parannetaan ja suunnitellaan ns. Tiedeakseli-teeman mukaisesti. Portaatta Tikkurilantien ylittävälle kulkusillalle uusitaan nykyisiä kevytrakenteisemmiksi ja niiden yhteyteen rakennetaan luiskayhteys, joka mahdollistaa jatkossa myös esteettömän kulun Heurekalle. Tiedeakseli-teema näkyy aukion materiaaleissa, rakenteissa ja vaihtuvassa erikoisvalaistuksessa.

REITIT JA TOIMINNOT

Nykyistä Ävikin alueelle johtavaa puistoreittiä osin levennetään, tasausta loivennetaan ja valaistus uusitaan. Uusi rantaviivaa seuraileva kulkuyhteys parantaa jatkossa yhteyksiä joen suuntaisesti ratasillan ali Vernissan suuntaan. Yhteys asemansuunnasta Heurekansillalle paranee uuden portaan ja luiskayhteyden myötä.

Heurekan sillan edustalla olevalle aukiolle tehdään varaus kioskille. Kioskia varten rakennetaan sähkö- ja vesilinjat. Rantaan sijoitetaan oleskeluportaita, -tasoja ja penkkejä. Rantarakenteiden suunnittelussa huomioidaan mahdollisuus kanootilla rantautumiseen.

ESTEETTÖMYYS

Puiston reitit ovat pääosin esteettömyyden perustasoa. Puistoon sijoitetaan senioripenkkejä.

KASVILLISUUS

Alueella kasvaa paljon suuria puita, jotka on kartoitettu arboristiselvityksessä kesällä 2020. Länsiosassa puusto pääasiallisesti säilytetään ja tehdään puille tarvittavat hoitoleikkaukset yms. toimenpiteet arboristin suositusten mukaisesti. Puiston itäosassa täytettävän maaluiskan kohdalta poistetaan jonkin verran puustoa.

Puistoon istutetaan uutta kasvillisuutta muodostamaan oleskelualueille suojan liikenteeltä. Oleskelualueiden yhteyteen ja aukion ympäristöön istutetaan puita ja pensaita, rantavyöhykkeelle luonnonkasvillisuutta, kuten kosteikkoperennoja. Kasvilajien valinnassa huomioidaan monipuolinen jokiluonto. Rantapuuston alue säilytetään nykyisenkaltaisena tulvaniittynä. Vesialueella kasvava haitallinen vieraslaji isosorsimo poistetaan ja kasvusto jää pääosin uuden maatytön alle.

Puiston hoitoluokka on A2.

HULEVESIEN KÄSITTELY

Puiston alueelle purkaa kaksi merkittävä hulevesilinjaa Tikkurilan keskustan suunnasta. Nykyiseen D600 putken yhteyteen rakennetaan raitin alle biosuodatin, jolla hulevedet puhdistetaan ja viivytetään ennen johtamista Keravanjokeen. Nykyinen putki jätetään paikalleen ja se toimii alivesi- ja ylivuotoreittinä, josta otetaan virtauksensäätökaivolla käsiteltäväksi keskivirtaama 2–17 l/s. Hulevedet suodatetaan hiekka-biohiilisuodattimella ja palautetaan käsiteltynä nykyiseen putkeen. Nykyinen purkuputki jatketaan Keravanjokeen ja maisemoidaan oleskelutasanteen alle.

Heurekansillan viereinen d800 hulevesiputki lasketaan purkamaan noin tasolle +9.20 ja maisemoidaan Keravanjoen rantaluiskaan ja rantaraitin kulkuritilän alle.

PUISTORAKENTEET, KALUSTEET JA VARUSTEET

Puisto rakennetaan rinteeseen, mikä aiheuttaa tarpeen korkeuserojen porrastamiseen rakenteilla. Suuria korkeuseroja tuetaan luonnonkivisillä tukimuureilla ja rannan porrastuksilla. Kulkuyhteyksiä parannetaan teräsrakenteisilla kulkutasoilla ja portailla.

Vesirajaan laskevat oleskeluportaat toteutetaan graniittikivipaaseista, joiden päälle tehdään puisia istuintasoja. Oleskeluportaiden yhteyteen rakennetaan puupintainen oleskelulaituri. Puiston länsiosassa hulevesiputken päätteeseen rakennetaan puupintainen oleskelutaso peittämään putken päätä.

Heurekan sillan aukiolta kulkusillalle johtava nykyinen porras puretaan ja tilalle rakennetaan kevyempi teräsrakenteinen porras. Lisäksi kulkusillalta aukiolle rakennetaan uusi teräksinen luiskayhteys. Porras- ja luiskarakenteisiin suunnitellaan erikoiskaide ja -valaistus tiedeakseli-teeman mukaisesti.

Rantaviivaa seuraileva reitti toteutetaan Heurekansillan ja ratasillan alittavilta osin teräksisenä kulkutasona. Kulkutaso liittyy lännessä rakenteilla olevan Vernissasillan ali kulkevaan reittiin. Kulkutaso jää korkean tulvan aikaan veden alle. Rakenne toteutetaan suhteellisen kevytrakenteisena eikä sitä mitoiteta jääkuormille, vaan pyritään luonnonkivien sijoittelulla minimoimaan rakentamiseen mahdollisesti kohdistuva kuormitus.

Ratapenkereen ja joen välinen korkea tukimuuri on kuntotutkimusten mukaan niin huonossa kunnossa, että se täytyy uusida täysin.

Ratasillan alituksessa nykyisiin seinämiin kiinnitetään teräsrakenteinen koristeversoilu, mikä kertoo ympäröivästä luonnosta ja estää samalla pintojen töhrimistä.

Rannan oleskelualueilla käytetään pääosin jo aikaisemmin jokirannan puistoalueelle valittuja corten-sävyisiä kalusteita. Heurekan sillan aukio ja luiska-porrasyhteys ylös radan varteen ovat osa Tiedeakselia, jolle luodaan erilainen värimaailma ja oma tunnistettava visuaalinen ilme.

VALAISTUS

Valaistuksen lähtökohtana on toteuttaa sekä toiminnallista että viestinnällistä tasoa. Aukio ja Heurekan silta ovat osa Tikkurilan tiedeakselia ja näissä kohdissa tätä teemaa korostetaan erikoisvalaistuksen (projisointi ja ohjelmoitava valaistus) avulla. Puistoreittien ja Heurekan sillan valaistus uusitaan ja reittien osalla jatketaan Åvikin valaistusperiaatteiden mukaisesti pylväs- ja pollarivalaistuksella. Lisäksi valaistusta sijoitetaan mm. muurien ja penkkien alapintoihin sekä komeimpia säilytettäviä puita valaistaan.

Aukiolla hyödynnetään valotaiteen keinoja tiedeteeman esille tuomisessa. Valo on leikkisää ja ajassa elävää sekä vaihtuvaa. Ratasillan alitukseen tehdään yksinkertainen valoteos, jossa rauhallisesti elävien varjojen avulla tuodaan pimeään aikaan uusi ulottuvuus.

POHJARAKENTAMINEN

Vesialueelle tehtävät uudet täytöt rakennetaan ruopatulle pohjalle pienlouheesta. Kulkutasot, oleskeluportaat ja muut vesialueen tuntumaan tulevat rakenteet perustetaan porapaaluilla. Ratasillan läheisyydessä rakenteet voidaan perustaa tiiviin pohjamaan varaan siten, että nykyinen täyttö korvataan tarvittavilta osin uudella mursketäytöllä.

SUUNNITTELUTYÖRYHMÄ

Suunnitelman on laatinut LOCI maisema-arkkitehdit Oy työryhmineen seuraavasti: maisema-arkkitehtisuunnittelu ja projektin kokonaisvastuu LOCI maisema-arkkitehdit Oy; geo- ja hulevesisuunnittelu Sipti Infra Oy; rakennesuunnittelu Insinööritoimisto Pontek Oy; valaistussuunnittelu Lighting Design Collective.

Työtä on ohjattu kaupunkiympäristön toimialan kadut ja puistot -palvelualueessa yhteistyössä kaupunkisuunnittelun ja ympäristökeskuksen edustajien kanssa.

VUOROVAIKUTUS

Tikkurilan jokirannan yleissuunnittelun yhteydessä vuonna 2017 toteutettiin verkkokysely paikallisille asukkaille ja alueen käyttäjille, sekä järjestettiin kaksi työpajaa jokirannan suunnittelusta.

KUSTANNUSARVIO

Hankkeen kustannusarvio on n. 1,6 M€ (alv 0%).